

Katja Krajnc, Marjetka Štampek, Simona Zupan Šmigič

ME RAZUMEŠ 2

PRIROČNIK ZA UČITELJE
za komunikacijo v slovenskem
in slovenskem znakovnem jeziku
za prilagojeni izobraževalni program
z enakovrednim izobrazbenim standardom
v prvem razredu

Katja Krajnc, Marjetka Štampek, Simona Zupan Šmigič

ME RAZUMEŠ 2

**Priročnik za učitelje
za komunikacijo v slovenskem
in slovenskem znakovnem jeziku
za prilagojeni izobraževalni program
z enakovrednim izobrazbenim standardom
v prvem razredu**

Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo

ME RAZUMEŠ 2

Priročnik za učitelje za komunikacijo v slovenskem in slovenskem znakovnem jeziku za prilagojeni izobraževalni program z enakovrednim izobrazbenim standardom v prvem razredu

Avtorice: Katja Krajnc, Marjetka Štampek in Simona Zupan Šmigič

Strokovni pregled: dr. Marjetka Kulovec, dr. Matic Pavlič, Mateja Frangež in Živana Rusić

Jezikovni pregled: Andraž Polončič Ruparčič

Oblikovanje in ilustracije: Davor Grgičević

Ilustracije v znakovnem jeziku: Nikolaj Vogel

Videoprodukcija: Bojan Mord, TIPK, d. o. o.

Tolmači za znakovni jezik: Suzana Demir, Roman Demir, Marjetka Štampek in Bojan Mord

Izdal in založil: Zavod RS za šolstvo

Predstavniki: dr. Vinko Logaj

Urednica založbe: Andreja Nagode

Spletna izdaja

Ljubljana, 2023

Publikacija je dosegljiva na: www.zrss.si/pdf/Me_razumes_2_prirocnik.pdf

Priročnik je izdan s finančno podporo Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport.

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili
v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani
COBISS.SI-ID 162266627
ISBN 978-961-03-0808-9 (PDF)

Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Brez predelav

KAZALO

Uvod	5
Metodična in didaktična priporočila za uporabo delovnega učbenika	6

Šolska torba in barve

Besedišče in slovnični vzorci slovenskega jezika	8
Besedišče in slovnični vzorci slovenskega znakovnega jezika	9
Dejavnosti	11

Tržnica

Besedišče in slovnični vzorci slovenskega jezika	14
Besedišče in slovnični vzorci slovenskega znakovnega jezika	15
Dejavnosti	16

Koledar

Besedišče in slovnični vzorci slovenskega jezika	20
Besedišče in slovnični vzorci slovenskega znakovnega jezika	21
Dejavnosti	22

Prevod kretenj slovenskega znakovnega jezika v slovenski jezik	26
Viri	32
Priloge	33

LEGENDA

POGLEJ VIDEOPOSNETEK

STRAN V DELOVNEM UČBENIKU 16-17

UVOD

Pred nami je drugi del učnega gradiva Me razumeš 2. Izšel je v letu, ko osrednja ustanova za gluhe in naglušne učence, Zavod za gluhe in naglušne, praznuje že 120 let, na kar smo zelo ponosne.

Avtorice smo zelo vesele, da se prvi del že uporablja in da so ga učenci, učitelji ter starši veseli in komaj čakajo nadaljevanja. V drugem delu širimo osnovno besedišče v slovenskem in slovenskem znakovnem jeziku. Prav tako nadgrajujemo slovnico v obeh jezikih.

Pri pripravi gradiva se srečujemo z mnogimi novimi vprašanji in se ukvarjamo s povratnimi informacijami uporabnikov prvega dela.

Pri poučevanju znakovnega jezika se pogosto pojavlja vprašanje, katero kretnjo uporabiti, saj nemalokrat obstaja več različic. Znakovni jezik se lahko nekoliko razlikuje po pokrajinah in po starostnih skupinah svojih uporabnikov. Pri govorjeni slovenščini je podobno z narečji. Kretnje, ki smo jih uporabili v našem gradivu, so najbolj razširjene na osrednjeslovenskem področju. Vedno seznanimo ljudi, ki se znakovnega jezika šele začnejo učiti, da se bodo lahko srečali tudi z drugimi izvedbami iste kretnje in da morajo biti na to pripravljeni.

V priročniku so pomembni nasveti za učitelje, povezave do videoposnetkov in razlage posameznih vsebin. Vsakdo, ki bo uporabljal delovni učbenik, lahko uporabi svoje zamisli, kako predstaviti in utrjevati vsebine.

Opis slovničnih vzorcev za slovenski znakovni jezik je v priročniku poenostavljen. Za strokovnejši opis svetujemo branje Priročne video slovnice slovenskega znakovnega jezika avtorja Matica Pavliča (2019).

Vesele bomo povratnih informacij, zamisli in predlogov. Želimo vam veliko veselja pri učenju!

Avtorice

METODIČNA IN DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA UPORABO DELOVNEGA UČBENIKA

Kot učitelji se moramo pri načrtovanju pouka vedno vprašati o svojih ciljih. Pri učencih s težko ali popolno izgubo sluha in pri tistih, ki zaradi drugih motenj ob vstopu v šolo še niso uspeli usvojiti nobenega jezika, je naš cilj, da usvojijo jezik ter vzpostavijo učinkovito komunikacijo. Šele ko otrok dojame povezavo pojmov z besedo ali kretnjo, ko mu ponudimo orodje za izražanje, se lahko začne usvajanje jezika. Šele tedaj bo otrok zmožl uporabljal govor ali kretnjo z razumevanjem. Tako postane njegova komunikacija z okoljem uspešna in lahko se začne branje in pisanje, ki ju bo otrok razumel.

Eno najpomembnejših surdopedagoških metodičnih učnih načel je učenje po sistemu lijaka, učence vodimo od znanega k neznanemu, od lažjega k težjemu, od bližnjega k daljnemu, od preprostega k zapletenemu, kar omogoča izbira vsebin v delovnem učbeniku. Pazimo na to, da vodimo otroka od uspeha k uspehu.

Pouk v razredu običajno izvajamo skupinsko, vendar moramo upoštevati načelo individualizacije, kar pomeni, da moramo dobro poznati otroka in njegove posebnosti, njegovo psihosocialno zrelost ter njegove intelektualne sposobnosti.

Med obravnavo snovi morajo biti učenci miselno in telesno dejavni, zato jim vsebine predstavimo igranje, na njim zanimiv in zabaven način.

Učitelji moramo biti ves čas pozorni na učenčevo razumevanje vsebine. Obravnavano vsebino zato utrjujemo mnogokrat na različne načine, v priročniku so naštet le nekateri. Sistematično pridobljene pojme in slovnične vzorce moramo prenesti v vse otrokove življenjske situacije.

Foto: Maša Janež

POJASNILO

V priročniku se boste srečali z zapisi znakovnega jezika, ki so opisani v spodnji tabeli.

Primer zapisa kretnje	Opis
ŠOLA	Besede, napisane z velikimi črkami, pomenijo eno kretnjo.
UČITI+ŽENSKA (UČITELJICA)	Dve besedi, napisani z velikimi črkami in povezani z znakom plus (+), pomenita, da s kombinacijo obeh kretenj dobimo nov pomen, ki je zapisan v oklepaju. Obe kretnji izvajamo eno za drugo, povezano.
POLŽEV_VSADEK	Če je med besedama, napisanima z velikimi črkami, podčrtaj, to pomeni, da je kretnja samo ena, v slovenskem jeziku pa sta besedi dve.
IMETI (vprašalna mimika, dvig obrvi)	Kadar je za kretnjo v oklepaju opisana izvedba kretnje z malimi črkami, to pomeni, da gre za pomemben sestavni del kretnje, s katerim kretnjo poudarimo ali ji celo spremenimo pomen.
STEKLO+OBLIKA: KVADRAT (OKNO)	Kadar je zapisano npr. OBLIKA: KVADRAT, to pomeni, da v zrak s prsti narišemo omenjeno obliko.
E-V-A	Velike tiskane črke, povezane z vezajem, pomenijo črkovanje, izvajanje enoročne prstne abecede.

SLJ je kratica za besedilo v slovenskem jeziku.

SZJ je kratica za besedilo v slovenskem znakovnem jeziku.

Vsi videoposnetki, ki prikazujejo slovenski znakovni jezik, so na spletni povezavi:

<https://www.youtube.com/channel/UCoy0QPxa4aXTalreUrSXPYw/videos>

ŠOLSKA TORBA IN BARVE

BESEDIŠČE SLOVENSKEGA JEZIKA

torba	potrebščine	brati
barva	zvezek	pisati
palček	knjiga	kretati
skakati	peresnica	telovaditi
sedeti	svinčnik	govoriti
stati	barvice	striči
povedati	vodene barvice	lepiti
kakšen	voščenske	barvati
imeti	škarje	računati
rumena	lepilo	risati
rdeča	ravnilo	peti
modra	čopič	čigav
zelena	šilček	moj
oranžna	flomaster	tvoj
rjava	radirka	njegov
črna	delati	njen
bela	gledati	
roza	igrati se	
vijolična	poslušati	

SLOVNIČNI VZORCI

- raba vprašalnic (kakšen, čigav, kaj delaš)
- raba glagolov v 1., 2. in 3. osebi ednine sedanjika
- raba ujemanja pridevnika s samostalnikom (rdeča torba, črn čopič)

BESEDIŠČE SLOVENSKEGA ZNAKOVNEGA JEZIKA

TORBA	NOTRI	BRATI
BARVA	STVAR	PISATI
PALČEK	KNJIGA+PISATI (zvezek)	KRETATI
POSTAVITI	KNJIGA	TELOVADITI
SEDETI	PERESNICA	GOVORITI
STATI	SVINČNIK	REZATI
POVEDATI_MI	BARVATI+SVINČNIK (barvica)	LEPITI
KAJ	SLIKATI+BARVA (vodene barvice)	BARVATI
HM	BARVA+Q (voščenske)	RAČUNATI
RUMENA	ŠKARJE	RISATI
RDEČA	LEPILO	PETI
MODRA	RAVNILO	MOJ
ZELENA	ČOPIČ	TVOJ
ORANŽNA	ŠILČEK	NJEGOV
RJAVA	FLOMASTER	KDO+TVOJ (čigav)
ČRNA	RADIRKA	ONA+NJEGOV (njen)
BELA	DELATI	JA
ROZA	GLEDATI	NE
VIJOLIČNA	IGRATI_SE	NI
	POSLUŠATI	NI+IMETI (nimam)
		IMETI+NE (nimam)

SLOVNIČNI VZORCI

- **Pesmica v znakovnem jeziku** ne sledi govornemu jeziku, ima svoj ritem in drugačne poudarke. Prav zato je v slovenščini palčku ime Skakalček (vzrok je glasoven oziroma rima), v SZJ pa NOS+NOS (vzrok je vizualen oziroma njegov dolg nos, ki je »pesniško« odkretan dvakrat). V SZJ je na koncu kitice ponovljena univerzalna vprašalna kretnja za dopolnjevalna vprašanja, s katero poudarimo, da gre za vprašanje in da pričakujemo odgovor.
- **Glagoli v SZJ ne izražajo osebe.** Kljub temu lahko zlahka prevedemo povedi iz slovenščine:
 1. Delam. JAZ DELATI.
 2. Delaš. TI DELATI.
 3. Dela. ON/ONA DELATI.

- KDO+SVOJILNI_ZAIMEK = čigav
- **Vprašalnice z odprtimi odgovori** (kateri, kdaj, kaj) pokažemo z namrščeno mimiko in dvignjeno brado (KDO+SVOJILNI_ZAIMEK SVINČNIK?).
- **Vprašalnice z zaprtimi odgovori**, torej tiste, ki imajo praviloma odgovor 'da' oziroma 'ne', pokažemo z dvignjenimi obrvmi in s spuščeno brado (TO TVOJ?).
- V SZJ uporabljamo za **osebni zaimsek** v ednini dlan z iztegnjenim kazalcem, ki je usmerjena proti kretalčevemu telesu (jaz), in skupno obliko za drugo ali tretjo osebo, kjer je dlan z iztegnjenim kazalcem usmerjena proti kretalnemu prostoru druge ali tretje osebe (ti, on, ona).
- V SZJ uporabljamo za **svojilni zaimsek** za prvo osebo dlan z iztegnjenimi prislonjenimi prsti, ki je usmerjena proti kretalčevemu telesu (moj), in skupno obliko za drugo ali tretjo osebo, kjer je dlan z iztegnjenimi prislonjenimi prsti usmerjena proti kretalnemu prostoru naslovnika ali neudeležene v pogovoru (tvoj, njegov, njen).
- V SZJ je **znakovni red pridevnika in samostalnika** običajno tak, da najprej odkretamo samostalnik in nato pridevnik, na primer ČOPIČ ČRN = črn čopič.
- Pri **naštevaniu** imamo več možnosti:
 1. Naštevance vedno kretamo enega za drugim, in sicer tako, da pri prvem nagnemo glavo (in telo) v eno stran, pri drugem v drugo stran, pri tretjem spet v prvo stran in tako naprej.
 2. Dodatno lahko med vsakim naštevancem iztegnemo dodaten prst na drugi roki in se ga dotaknemo s prvo roko ter tako štejemo na prste, hkrati nagibamo glavo.
 3. Če ne uporabimo naštevanja na prste, lahko med naštevanci odkretamo kretnjo IN, vendar ne smemo opustiti nagibov glave.
 4. Če se odločamo med dvema stvarima, med naštevance dodajamo kretnjo ALI in nagibamo glavo.
- Kadar se sprašujemo po lastnostih, lahko uporabimo vprašalnico KAKŠEN, čeprav je bila v SZJ ta vprašalnica verjetno prenesena iz slovenskega jezika. Običajnejše se v SZJ tudi pri spraševanju po lastnostih uporablja dopolnjevalna vprašalnica KAJ (TORBA BARVA KAJ? = Kakšne barve je torba?).

DEJAVNOSTI

1. Barve

Video 1: Palček 1

Video 2: Barve

Priloga za učitelja A

Cilj: Učenci se naučijo izštevanko in spoznajo barve

Učenci se ob delovnem učbeniku in s pomočjo videoposnetkov naučijo izštevanko ter spoznajo barve.

Učitelj iz priloge izreže šolske torbe, učenci izžrebajo kartončke, eden je Palček Skakalček. Ta pove izštevanko in pokaže na drugega otroka, ki odgovori, kakšne barve torbo ima. Nato se učenca zamenjata.

2. Barve – napisi in kretnje

Priloga za učitelja B

Cilj: Učenci spoznajo in utrjujejo pojme

Učitelj iz priloge pripravi barvne kartončke, ob katerih učenci spoznajo osnovne barvne pojme.

S pomočjo izrezanih kartončkov v prilogi lahko učenci na različne načine utrjujejo pojme. Lahko povezujejo napisano besedo in barvo, iščejo pare med kretnjo in barvo ali med napisom in kretnjo. Izrezane kartončke lahko shranijo v kuverte.

S temi kartončki se lahko igrajo tudi igro spomin.

3. Šolske potrebščine

Video 3: Palček 2

Video 4: Šolske potrebščine

Priloga za učitelja C

Cilj: Učenci se naučijo izštevanko in spoznajo šolske potrebščine

Učenci se ob delovnem učbeniku in s pomočjo videoposnetkov naučijo izštevanko ter spoznajo šolske potrebščine.

Učitelj iz priloge izreže kartončke s predmeti, učenci izžrebajo kartončke, eden je Palček Skakalček. Ta pove izštevanko in pokaže na drugega otroka, ki odgovori, katero šolsko potrebščino ima. Učenci se menjavajo.

4. Barve in šolske potrebščine

Cilj: Učenci utrjujejo pojme

Prilogi za učitelja B in C

Učenci lahko na mnoge načine utrjujejo pojme barv (iščejo enake barve po prostoru, v ilustracijah, pri likovnem izražanju mešajo barve ...).

Učenci enačijo svoje šolske potrebščine s slikami, napisi, kretnjami (izrežejo jih iz priloge).

Ob svojih torbica in šolskih predmetih učenci vadijo povedi. "Moja torba je rdeča." "Tvoja radirka je bela."

Učenci lahko izžrebajo sliko predmeta in sliko barve ter iz tega sestavijo poved: "Knjiga je zelena." Podobno lahko vadijo z napisi ali s kretnjami.

5. Kaj piše?

Delovni list 1

Cilj: Učenci utrjujejo pojme

Na delovnem listu 1 učenci pobarvajo okenca zraven imena barve.

6. Poveži!

Delovni list 2

Cilj: Učenci povežejo kretnjo z barvnim poljem

Učenci pokažejo razumevanje kretenj s povezovanjem pojmov.

7. Kaj delaš v šoli?

Video 5: Glagoli

Cilj: Učenci poimenujejo najpogostejše šolske dejavnosti

Učenci opazujejo slike v delovnem učbeniku, opisujejo, kaj delajo otroci, ter posnemajo dejavnosti.

Učitelj poudari razliko med končnico glagola glede na osebo in število. Učenci vadijo povedi na različne načine. "Jaz pišem." "Ti pišeš." "On piše."

8. Kakšen? Čigav?

Video 6: Kakšen?

Video 7: Čigav?

Cilj: Učenci utrjujejo vprašalnici *kakšen* in *čigav* ter smiselno odgovarjajo

Učenci spoznajo dialog med deklico in dečkom ob delovnem učbeniku.

Učitelj pripravi različne situacije, kjer s konkretnimi šolskimi potrebščinami učenci vadijo dialoge in tako utrjujejo pojme.

TRŽNICA

BESEDIŠČE SLOVENSKEGA JEZIKA

tržnica	pomaranča	kje
kam	ananas	košara
kupiti	limona	tla
sadje	oreh	na
zelenjava	samo, le	v
skupaj	denar	drevo
železi	pomagati	grm
prosim	krompir	spodaj, pod
izvoli, na	solata	kateri
še	korenje	imeti rad
hvala	česen	ne marati
na svidenje	zelje	najraje imeti
jabolko	čebula	
sliva	paradižnik	
kostanj	paprika	
grozdje	fižol	
hruška	buča	
banana		

SLOVNIČNI VZORCI

- raba vprašalnic (kam, kje, kateri)
- raba stopnjevanja (rad, rajši, najrajši)
- raba predlogov (na, v, pod)

BESEDIŠČE SLOVENSKEGA ZNAKOVNEGA JEZIKA

TRŽNICA	POMARANČA	KJE
KAM	ANANAS	KOŠARA
ITI	LIMONA	NOTRI
TAM	OREH	MIZA
KUPITI	MAJHEN	SPODAJ
SADJE	PRAV	NAD
ZELENJAVA	DENAR	DREVO
SKUPAJ	IZVOLITE/NA	GRM
ŽELETI	POMAGATI	IMETI_RAD
PROSIM	NESTI	MARATI_NE (ne marati)
VELIK	KROMPIR	NAJ+RAD (najrajši)
PONUJITI	SOLATA	VEČ+IMETI_RAD (najraje imeti)
ŠE	KORENJE	JESTI
NIČ	ČESEN	
HVALA	ZELJE	
POZDRAV+SREČATI	ČEBULA	
(na svidenje)	PARADIŽNIK	
JABOLKO	PAPRIKA	
SLIVA	FIŽOL	
KOSTANJ	BUČA	
GROZDJE		
HRUŠKA		
BANANA		

SLOVNIČNI VZORCI

- Pri **pozdravih** je mogočih več kombinacij:
 1. *Na svidenje* lahko pokretamo: POZDRAV+SREČATI, NA+SREČATI ali ADIJO.
 2. *Dober dan* lahko pokretamo: POZDRAVITI+DAN ali DOBER+DAN.
- S **prilagajanjem velikosti kretnje** lahko v SZJ izrazimo različne pomene.
 - Če povečamo ali zmanjšamo krettnjo samostalnika, s tem opredelimo njegovo velikost.
 - Če povečamo ali zmanjšamo krettnjo glagola, s tem opredelimo njegov način in torej funkcionira podobno kot prislov v govornih jezikih.
 - Pri povečanju oziroma zmanjšanju kretnje lahko dodamo tudi daljšo/krajšo ter bolj/manj intenzivno izvedbo.
 - Nazadnje pa lahko prilagodimo tudi izrazitost mimike, ki spremlja samostalni ali glagol. Učinek takega prilagajanja kretenj je podoben stopnjevanju pridevnika oziroma prislova v govornih jezikih.

- **Kraja** v SZJ ne izražamo s predlogi, ampak z glagoli premikanja in krajevnimi prislovi. V krajevni povedi običajno najprej pokažemo udeleženca, ki ga umeščamo v prostor, in nato kraj, kamor udeleženca umeščamo (zaporedje je lahko tudi obratno). Nazadnje pokažemo razmerje med obema udeležencema, in sicer:
 1. s krajevnim prislovom (BUČA MIZA SPODAJ oz. MIZA BUČA SPODAJ = Buča je pod mizo.);
 2. s klasifikatorskim glagolom, ki se začne v kretalnem prostoru udeleženca, ki ga umeščamo, in konča v kretalnem prostoru kraja, kamor udeleženca umeščamo; oblika roke pri tem posnema obliko udeleženca, ki ga umeščamo (BUČA MIZA + primemo navidezno bučo in jo postavimo pod navidezno mizo = Buča je pod mizo.).

DEJAVNOSTI

1. Tržnica

22-23

Video 8: Na tržnico

Cilj: Učenci spoznajo osnovne pojme

Učenci si skupaj z učiteljem ogledajo ilustracijo, dialog, videoposnetek. Dialog med Evo in Juretom lahko tudi zaigrajo. Učitelj ob ilustraciji poimenuje tudi pojme: nebo, oblak, dežnik, škornji, košara, tržnica, ptice. Učenci opišejo barve oblačil na ilustraciji.

2. Sadje

24-27

Video 9: Prodajalka sadja

Video 10: Sadje

Cilj: Učenci spoznajo osnovne pojme

Ob ilustraciji in videoposnetku učenci spoznajo osnovne pojme za sadje, zaigrajo dialog.

Učitelj spodbuja učence, da opisujejo sliko, uporabljajo že poznane vprašalnice, vadijo barve. Ob konkretnem sadju se učenci igrajo tržnico.

3. Zelenjava

Video 11: Prodajalec zelenjave

Video 12: Zelenjava

Cilj: Učenci spoznajo osnovne pojme

Ob ilustraciji in videoposnetku učenci spoznajo osnovne pojme za zelenjavo, zaigrajo dialog.

Učitelj spodbuja učence, da opisujejo sliko, uporabljajo že poznane vprašalnice, vadijo barve. S pravo zelenjavo se učenci igrajo tržnico.

4. Razvrsti sadje in zelenjavo

Delovni list 3

Priloga v delovnem učbeniku

Cilj: Učenci pravilno razvrstijo sadje in zelenjavo

Iz priloge učenci izrežejo vse slike sadja in zelenjave. Slike zmešajo, nato izberejo eno, poimenujejo narisano in sliko prilepijo v primeren stolpec.

5. Poveži pojme

Delovni list 4

Cilj: Učenci povežejo pojme

Učenci preberejo besedo, nato povežejo sliko z ustrezno kretnjo.

6. Poišči vsiljivca

Delovni list 5

Cilj: Učenci utrjujejo poimenovanje za sadje in zelenjavo

Učenci poimenujejo sliko ali kretnjo sadja ali zelenjave v posamezni vrsti. Nato poiščejo sliko, ki ne spada v posamezno vrstico, in v krogec narišejo znak X.

Povedo, zakaj so se tako odločili.

7. Predlogi

Video 13 a in 13 b: Kje je?

Cilj: Učenci spoznavajo predloge *na*, *v*, *pod*

Učenci si ogledajo ilustracijo na strani 32, skupaj z učiteljem opisujejo, kaj vidijo. Ogledajo si videoposnetka. Pri posnetku 13 a so predlogi pokretani, kot je narisano v delovnem učbeniku, na posnetku 13 b pa postavljamo konkretne predmete v prostor.

Učitelj poudari predloge *na*, *v*, *pod* in nazorno pokaže na primeru, kaj pomeni kateri predlog.

Učitelj spodbuja učence z dodatnimi vprašanji ob ilustraciji:

Kje je muca?

Kje je petelin?

Učenci zaigrajo dialog in si pripravijo nove situacije za pogovor. (V razredu nastavijo predmete in sprašujejo druge, kje je kaj.)

8. Nariši

Delovni list 6

Video 14: Navodila za risanje

Cilj: Utrjevanje predlogov

Učitelj prebere navodila za risanje oziroma si z učenci ogleda videoposnetek z navodili.

Po navodilih nato učenci na delovni list narišejo ustrezne pojme.

9. Napiši

Delovni list 7

Delovni list 8

Video 15: Imam rad – sadje

Video 16: Imam rad – zelenjava

Cilj: Učenec razmisli in izrazi, katero sadje ali zelenjavo ima rad in katere ne mara

Učitelj spodbudi učence, da razmislijo in pripovedujejo, katero sadje in zelenjavo imajo radi, česa ne marajo in kaj imajo najrajši. Pojme vpišejo v vrstice.

Učenci se med seboj sprašujejo, kaj ima kdo rad in česa ne mara.

Učitelj lahko tudi vpraša vse učence, kdo vse ne mara na primer čebule, nato preštejejo odgovore.

10. Čarobna vreča

Cilj: Učenci po otipu ali vonju ugotavljajo, katero sadje ali zelenjava je v vreči

Učitelj ima v neprozorni vreči različne sadeže in/ali zelenjavo. Učenec po otipu izbere eno stvar in poskuša ugotoviti, kaj drži v roki, poimenuje otipano.

Druga možnost je, da učencu zavežemo oči in ta po vonju poskuša prepoznati, kaj je to.

11. Igra spomin

Prilogi za učitelja Č in D

Cilj: Učenci utrjujejo nove pojme in urijo spomin

Učitelj iz prilog priročnika izreže slike, napise in kretnje sadja in zelenjave ter jih uporabi v igri spomin.

KOLEDAR

BESEDIŠČE SLOVENSKEGA JEZIKA

koledar

dan

teden

ponedeljek

torek

sreda

četrtek

petek

sobota

nedelja

včeraj

danes

jutri

rojstni dan

praznovati

prijatelj

že

pripraviti

darilo

mesec

leto

januar

februar

marec

april

maj

junij

julij

avgust

september

oktober

november

december

dvanajst

prej

zdaj

potem

bo

piščanec

jajce

razbiti se

zrasti

letni čas

pomlad

poletje

jesen

zima

naslednji

včeraj

SLOVNIČNI VZORCI

- raba vprašalnic (kateri, kdaj, kaj)
- raba časa (včeraj, danes, jutri)
- raba tožilnika (decembra)

BESEDIŠČE SLOVENSKEGA ZNAKOVNEGA JEZIKA

KOLEDAR	MESEC	LEPO
DAN	LETO	KURA+MAJHEN (piščanec)
PONEDELJEK	JANUAR	RES
TOREK	FEBRUAR	GNEZDO
SREDA	MAREC	SEDETI
ČETRTEK	APRIL	JAJCE
PETEK	MAJ	POČITI/RAZBITI SE
SOBOTA	JUNIJ	NAPREJ
NEDELJA	JULIJ	VELIK
SKUPAJ	AVGUST	LETO+ČAS+DOBA (letni čas)
TEDEN	SEPTEMBER	POMLAD
VČERAJ	OKTOBER	POLETJE
DANES	NOVEMBER	JESEN
JUTRI	DECEMBER	ZIMA
BO	DVANAJST	NASLEDNJI
ROJSTNI_DAN	PREJ	
PRIJATELJ	ZDAJ	
ŽE	POTEM	
PRIPRAVITI		
DARILO		

SLOVNIČNI VZORCI

- **Časovna shema** je v znakovnem jeziku umeščena v prostor tako, da je sedanjost tik pred nami, preteklost se kaže z roko ob glavi nazaj, prihodnost pa ob glavi naprej.
 - Pri opisovanju sedanjosti lahko pokažemo časovna prislova: ZDAJ, DANES.
 - Pri opisovanju preteklosti lahko pokažemo časovne prislove PRETEKLOST, PREJ ali ŽE.
 - Pri opisovanju prihodnosti lahko pokažemo časovne prislove PRIHODNOST, POTEM in NAPREJ.
- **Meseci** v letu se lahko kretajo, kot je prikazano v učbeniku, ali pa tako, da zaporedno številko meseca pokažemo z naprej obrnjenimi dlanmi in roke premaknemo od zgoraj navzdol pred sabo.
- **Množine** samostalniki v SZJ praviloma nimajo. Prikažemo jo lahko s ponavljanjem kretnje: MESEC+MESEC+MESEC (meseci); pri osebah pa z zaimkom PRIJATELJ+ONI (prijatelji).

DEJAVNOSTI

1. Dnevi v tednu

Video 17: Dnevi v tednu

Priloga za učitelja E

Cilj: Učenci spoznavajo imena dni v tednu in pojem *teden*

Učenci si ogledajo risbe in videoposnetek. Učitelj jih vodi od dneva do dneva in poimenuje posamezni dan. Učenci opisujejo dogajanja na risbah. Pogovarjajo se o tem, kaj delajo na posamezni dan.

Skupaj preštejejo dneve in učitelj jih vodi do ugotovitve, da je sedem dni enako enemu tednu.

Na tla učilnice lahko položijo sedem velikih obročev. Iz priloge izrežejo imena dni v tednu in jih v smeri urnega kazalca postavijo v obroč. Nato hodijo iz obroča v obroč v smeri urnega kazalca, povedo ime posameznega dneva, in ko naredijo cel krog, povedo, da je to skupaj en teden.

Ogledajo si lahko različne koledarje, iščejo zapise dni, štejejo dneve, povedo, kaj je en teden.

2. Včeraj, danes, jutri

Video 18: Včeraj, danes, jutri

Cilj: Učenci spoznavajo pojme *včeraj, danes, jutri*

Učenci si ogledajo risbe v delovnem učbeniku in opišejo dejavnosti. Učitelj prebere povedi, ogledajo si videoposnetek.

Vsak učenec pripoveduje zgodnico ob slikah, učitelj je pozoren, da uporabljajo nove pojme.

Učitelj se pogovarja z učenci, kaj so počeli včeraj, kaj počnejo zdaj in kaj bodo počeli jutri. Skupaj lahko narišejo preglednico na tablo ali v zvezke, kamor učenci narišejo, kaj se je/bo dogajalo posamezniku včeraj, danes in jutri.

Vaja s sedmimi obroči (opisana v prejšnji dejavnosti) zelo prav pride pri časovni orientaciji in pri utrjevanju pojmov *včeraj, danes, jutri*. Učenec stoji v enem obroču, obrnjen v smer urnega kazalca, in pove: "Danes je torek." Ozre se nazaj in reče: "Včeraj je bil ponedeljek." Pogleda naprej in reče: "Jutri bo sredo."

3. Včeraj, danes, jutri

Delovni list 10

Cilj: Učenci utrjujejo pojme

Učenci ponovijo imena dni v tednu. V tabelo vpišejo manjkajoča imena dni v tednu. Spodaj vsak nariše, kaj je delal prejšnji dan.

4. Meseci v letu

Video 19: Meseci v letu

Priloga za učitelja F

Cilj: Učenci spoznavajo mesece v letu in vrstilne števnik

Učitelj se z učenci ob slikah pogovarja o značilnostih posameznega meseca, ki ga tudi poimenuje. Ogledajo si videoposnetek mesecev v znakovnem jeziku.

Ob stenskem koledarju skupaj preštevajo mesece. Na koncu ugotovijo, da je mesecev dvanajst in da je to eno leto.

Ugotavljajo, kateri po vrsti je posamezni mesec. Ob tem spoznavajo vrstilne števnik, januar je prvi mesec v letu.

Podobno kot pri dnevih v tednu se lahko učenci igrajo z obroči na tleh. Vanje učitelj postavi imena mesecev v prilogi. Učenci na prazne kartončke zapišejo zaporedne številke od ena do dvanajst v obliki vrstilnega števnik (s piko) in jih priložijo mesecem. Nato hodijo v krogu v smeri urnega kazalca ter ob tem povedo, kje se nahajajo in kateri zaporedni mesec je to (npr. marec je tretji mesec). Vseh dvanajst krogov/mesecev skupaj poimenujejo eno leto.

Iz priloge učitelj izreže imena in kretnje mesecev, učenci iščejo pare.

5. Prej, zdaj, potem

46-47

Video 20: Piščanček

Cilj: Učenci spoznajo pojme *prej, zdaj, potem*

Učenci si ogledajo ilustracijo. Učitelj prebere dialog, ogledajo si videoposnetek. Učenci zaigrajo dialog.

Učitelj na tablo zapiše pojme *prej, zdaj, potem*. Ob tem se z učenci pogovarja in skupaj iščejo različne primere, kjer se lahko pojmi utrjujejo (kuhanje kosila, gradnja ...).

6. Letni časi

48-49

Video 21: Letni časi

Prilogi E in G

Cilj: Učenci spoznajo imena letnih časov

Učenci si ogledajo ilustracijo in videoposnetek.

Učenci opisujejo, kaj je značilno za posamezni letni čas. Učitelj vodi učence do spoznanja, da so v enem letu štiri letni časi.

Kartončke z napisi mesecev iz prilog dodajajo k ustreznemu letnemu času.

7. Zaporedje mesecev

52

Delovni list 11

Cilj: Učenci utrjujejo imena mesecev ter pojme *prej, zdaj, potem*

Učenci vpišejo manjkajoča imena mesecev. Pomagajo si s koledarjem, zapisom na tabli, z izrezanimi kartončki.

Spodaj napišejo in narišejo, kateri letni čas je zdaj.

8. Kdaj? Kateri?

Delovni list 9

Priloga F

Video 22: Kdaj? Kateri?

Cilj: Učenci utrjujejo imena mesecev v tožilniku

Učenci si ogledajo ilustracijo in videoposnetek. Učitelj prebere dialog. Skupaj z učenci ugotavlja, kdaj ima deklica rojstni dan, datum je obkrožen na koledarju na steni.

Učitelj vodi učence, da na svoj stenski koledar vnesejo svoje rojstne dneve (obkrožijo datum in pripišejo ime). Učenci opazijo razliko pri odgovoru na vprašanje katerega meseca imajo rojstni dan, saj se doda končnica –a (januarja).

V delovni učbenik učenci vpišejo mesec svojega rojstnega dne, pri tem si lahko pomagajo z zapisi v prilogi.

S pomočjo koledarja ali obročev na tleh ugotavljajo, kateri mesec je zdaj, kateri je bil prej in kateri bo naslednji. Odgovore zapišejo v delovni učbenik.

Ob ugotavljanju, kdaj ima kdo rojstni dan, lahko ugotavljajo tudi, v katerem letnem času. Učitelj tudi tukaj opozori na spremembo končnice (spomladi, poleti, jeseni, pozimi).

9. Križanka

Delovni list 12

Video 23: Križanka

Cilj: Učenci utrjujejo letne čase

Učitelj lahko prebere opise gesel oziroma pokaže videoposnetek.

1. Narava se prebuja in cveti. Topleje je. (POMLAD)
2. Vroče je. Imamo počitnice. Vse je zeleno. (POLETJE)
3. Začela se je šola. Grozdje je zrelo. Listje odpada. (JESEN)
4. Zunaj sneži, mraz je. Narava počiva. (ZIMA)

Učenci vpišejo imena letnih časov v križanko.

PREVOD KREtenj SLOVENSKEGA ZNAKOVNEGA JEZIKA V SLOVENSKI JEZIK

Stran	SLOVENSKI ZNAKOVNI JEZIK	SLOVENSKI JEZIK
5	ŠOLSKA TORBA IN BARVE	šolska torba in barve
	PALČEK NOSEK NOSEK	Palček Skakalček
	TORBA+POSTAVITI SEDETI	na torbi sedi,
	TI_POVEDATI_MI	povej,
	(namrščene obrvi) BARVA TORBA TI	kakšne barve torbo imaš ti!
	HM (univerzalna vprašalnica, obe dlani navzgor, rahel nagib glave in namrščene obrvi)	
7	BARVA	barve
	RUMENA, RDEČA, MODRA, ZELENA, ORANŽNA, RJAVA, ČRNA, BELA, ROZA, VIJOLIČNA	rumena, rdeča, modra, zelena, oranžna, rjava, črna, bela, roza, vijolična
9	PALČEK NOSEK NOSEK	Palček Skakalček
	TORBA+POSTAVITI STATI	na torbi stoji
	TI_POVEDATI_MI	povej,
	(namrščene obrvi) TVOJ TORBA+POSTAVITI NOTRI	kaj imaš v torbi ti!
	KAJ HM (univerzalna vprašalnica, obe dlani navzgor, rahel nagib glave in namrščene obrvi)	
11	ŠOLA STVAR STVAR	šolske potrebščine
	KNJIGA+PISATI	zvezek
	KNJIGA	knjiga
	PERESNICA	peresnica
	SVINČNIK	svinčnik
	BARVATI+SVINČNIK	barvice
	SLIKATI+BARVA	vodene barvice
	BARVA+Q	voščenke
	ŠKARJE	škarje
	LEPILO	lepilo
	RAVNILO	ravnilo
	ČOPIČ	čopič
	ŠILČEK	šilček
	FLOMASTER	flomaster
	RADIRKA	radirka

Stran	SLOVENSKI ZNAKOVNI JEZIK	SLOVENSKI JEZIK
14–15	KAJ TI DELATI ŠOLA (namrščena mimika)	Kaj delaš v šoli?
	JAZ TELOVADITI	telovadim
	JAZ PISATI	pišem
	JAZ BRATI	berem
	JAZ RISATI	rišem
	JAZ IGRATI_SE	se igram
	JAZ BARVATI	barvam
	JAZ PETI	pojem
	JAZ REZATI	režem
	JAZ LEPITI	lepim
	JAZ GLEDATI	gledam
	JAZ POSLUŠATI	poslušam
	JAZ GOVORITI	govorim
	JAZ RAČUNATI	računam
	JAZ KRETATI	kretam
17–19	BARVA KAJ (namrščene obrvi)	Kakšne barve?
	TVOJ TORBA BARVA KAJ (namrščene obrvi)	Kakšne barve je tvoja torba?
	MOJ TORBA RDEČA (kimanje, nagib glave v eno stran) ZELENA (kimanje, nagib glave v drugo stran)	Moja torba je rdeča in zelena.
	TVOJ PERESNICA BARVA KAJ (namrščene obrvi)	Kakšne barve je tvoja peresnica?
	MOJ PERESNICA MODRA (kimanje)	Moja peresnica je modra.
	KDO+TVOJ (namrščena mimika)	Čigav?
	ŠKARJE RDEČA KDO+TVOJ (namrščene obrvi)	Čigave so rdeče škarje?
	NJEGOV	Njegove.
	JA RDEČA ŠKARJE MOJ	Ja, rdeče škarje so moje.
	ČOPIČ ČRN KDO+TVOJ (namrščene obrvi)	Čigav je črni čopič?
	ONA+NJEGOV	Njen.
21	NE ČOPIČ ČRN NI (lahko tudi NE) MOJ	Ne, črni čopič ni moj.
	RUMENA ČRNA	rumena črna
	RJAVA RDEČA	rjava rdeča
	BELA MODRA	bela modra
	VIJOLIČNA ZELENA	vijolična zelena
	ORANŽNA ROZA	oranžna roza

Stran	SLOVENSKI ZNAKOVNI JEZIK	SLOVENSKI JEZIK
23	TRG	TRŽNICA
	POZDRAV KAM TI ITI (namrščene obrvi)	Živjo. Kam greš?
	TRG TAM	Grem na tržnico.
	KAJ TI KUPITI (namrščene obrvi)	Kaj boš kupila?
	SADJE IN ZELENJAVA ITI SKUPAJ (dvignjene obrvi)	Sadje in zelenjavo. Greva skupaj?
	JA (kimanje)	Ja!
25	DOBER DAN KAJ ŽELETI (namrščene obrvi)	Dober dan. Kaj želiš?
	PROSIM PET VELIKO JABOLKO	Prosim, pet velikih jabolk.
	IZVOLI KAJ ŠE (dvignjene obrvi)	Izvoli. Še kaj?
	NIČ HVALA POZDRAV+SREČATI	Nič, hvala. Na svidenje.
27	SADJE	sadje
	JABOLKO	jabolko
	SLIVA	sliva
	KOSTANJ	kostanj
	GROZDJE	grozdje
	HRUŠKA	hruška
	BANANA	banana
	ORANŽNA+KROGLA	pomaranča
	ANANAS	ananas
	LIMONA	limona
	OREH	oreh
29	DOBER DAN PROSIM ENA BUČA	Dober dan.
	MAJHEN RUMEN IMAŠ (dvignjene obrvi)	Prosim, eno majhno rumeno bučo.
	BUČA RUMENA NI (odkimavanje) IMAM ORANŽNA	Nimam rumene buče, imam samo oranžno.
	PRAV (kimanje) DENAR DATI	Prav. Izvolite denar.
	HVALA POZDRAV+SREČATI	Hvala. Na svidenje.
	POMAGATI NESTI (dvignjene obrvi)	Ti pomagam nesti?
	JA (kimanje) PROSIM	Ja, prosim.
31	ZELENJAVA	zelenjava
	KROMPIR	krompir
	SOLATA	solata
	KORENJE	korenje
	ČESEN	česen
	ZELJE	zelje
	ČEBULA	čebula

Stran	SLOVENSKI ZNAKOVNI JEZIK	SLOVENSKI JEZIK
31	PARADIŽNIK	paradižnik
	PAPRIKA	paprika
	FIŽOL	fižol
	BUČA	buča
33	KJE (namrščena mimika)	Kje?
	KJE JABOLKO (namrščene obrvi)	Kje so jabolka?
	JABOLKO KOŠARA+ROČAJ NOTRI	Jabolka so v košari.
	KJE BUČA (namrščene obrvi)	Kje je buča?
	BUČA MIZA POD	Buča je pod mizo.
	KJE KOSTANJ (namrščene obrvi)	Kje je kostanj?
	KOSTANJ MIZA NA	Kostanj je na mizi.
35	KORENJE	korenje
	ORANŽNA+KROGLA	pomaranča
	KOSTANJ	kostanj
	ČEBULA	čebula
	KROMPIR	krompir
	HRUŠKA	hruška
	GROZDJE	grozdje
36	ananas banana solata jabolko	ananas banana solata jabolko
	GROZDJE buča KROMPIR fižol	grozdje buča krompir fižol
	kostanj LIMONA HRUŠKA česen	kostanj limona hruška česen
	ČEBULA SLIVA PARADIŽNIK KORENJE	čebula sliva paradižnik korenje
38	RAD (nasmeh)	rada imam
	NE_MARATI, (odkimavanje, usta dol)	ne maram
	RAD (podaljšana, poudarjena kretnja, velik nasmeh) JABOLKO	Najrajši imam jabolko.
39	RAD (nasmeh)	rad imam
	NE_MARATI, (odkimavanje, usta dol)	ne maram
	NAJ+RAD JESTI KORENJE (velik nasmeh)	Najrajši jem korenje.
41	KOLEDAR	koledar
	DAN DAN	dnevi
	PONEDELJEK	ponedeljek
	TOREK	torek
	SREDA	sreda
	ČETRTEK	četrtek

Stran	SLOVENSKI ZNAKOVNI JEZIK	SLOVENSKI JEZIK
41	PETEK	petek
	SOBOTA	sobota
	NEDELJA	nedelja
	SKUPAJ ENA TEDEN	skupaj en teden
43	VČERAJ DANES JUTRI	včeraj, danes, jutri
	DANES PETEK	Danes je petek.
	EVA ON+ŽENSKA ŠOLA NOTRI	Eva je v šoli.
	DANES ON+ŽENSKA ROJSTNI_DAN	Danes ima rojstni dan.
	SOBOTA ON+ŽENSKA PRAZNOVATI SKUPAJ PRIJATELJ ONI	V soboto bo praznovala s prijatelji.
	VČERAJ J-U-R-E ON ŽE PRIPRAVITI DARILO	Jure je že včeraj pripravil darilo.
45	MESEC MESEC MESEC	meseci
	JANUAR	januar
	FEBRUAR	februar
	MAREC	marec
	APRIL	april
	MAJ	maj
	JUNIJ	junij
	JULIJ	julij
	AVGUST	avgust
	SEPTEMBER	september
	OKTOBER	oktober
	NOVEMBER	november
	DECEMBER	december
	ENA LETO SKUPAJ DVANAJST MESECI	Eno leto ima dvanajst mesecev.
47	PREJ ZDAJ POTEM	prej, zdaj, potem
	O LEP KURA+MAJHEN (vesel, presenečen izraz)	O, lep piščanček!
	ON STAR EN DAN	Star je en dan.
	RES (začudena mimika, dvignjene obrvi)	Res?
	PREJ MAMA KURA TAM GNEZDO SEDETI	Prej je mama kura sedela v gnezdu.
	VČERAJ JAJCE POČITI	Včeraj je jajce počilo.
	ZDAJ KURA+MAJHEN	Zdaj je tu piščanček.
	KAJ NAPREJ (namrščene obrvi)	Kaj bo potem?
	POTEM ON KURA VELIK	Potem bo zrastel v kuro.

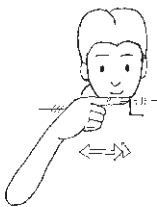
Stran	SLOVENSKI ZNAKOVNI JEZIK	SLOVENSKI JEZIK
49	LETO ČAS DOBA	letni časi
	POMLAD	pomlad
	POLETJE	poletje
	JESEN	jesen
	ZIMA	zima
	IMAMO ŠTIRI LETO ČAS DOBA DOBA	Imamo štiri letne čase.
51	VČERAJ DANES JUTRI	včeraj, danes, jutri
52	PREJ ZDAJ POTEM	prej, zdaj, potem

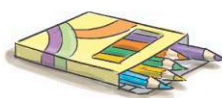
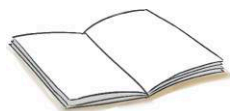
VIRI

- Pfifer, Ajda (2016). *Zgodnji dostop do znakovnega jezika in jezikovna kompetentnost gluhih otrok*. Doktorska disertacija. Filozofska fakulteta. Univerza v Ljubljani.
- Kulovec, Marjetka (2018). *Analiza strategij tolmačenja znakovnega jezika v Sloveniji in njihovega vpliva na razumevanje*. Doktorska disertacija. Filozofska fakulteta. Univerza v Ljubljani.
- Knez, Mihaela, idr. (2015). *Križ kraž. Učbenik za začetno učenje slovenščine kot drugega in tujega jezika za neopismenjene otroke*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- Pavlič, Matic (2016). *Kako otrok z okvaro sluha usvoji jezik? Priročnik za starše in strokovne delavce*. Ljubljana: Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije.
- Pavlič, Matic (2019). *Priročna video slovnica slovenskega znakovnega jezika*. Ljubljana: Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, Založba ZRC.

				
				
RUMENA	RDEČA	MODRA	ZELENA	ORANŽNA
RJAVA	ČRNA	BELA	ROZA	VIJOLIČNA
				
				

ZVEZEK

KNJIGA

SVINČNIK

BARVICE

VOŠČENKE

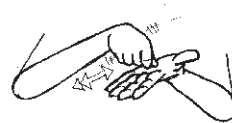
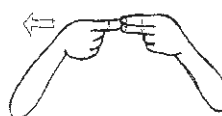
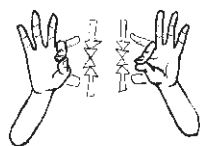
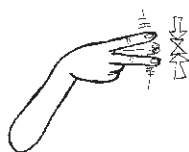
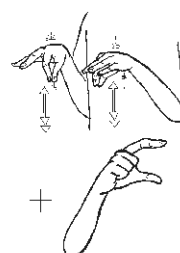
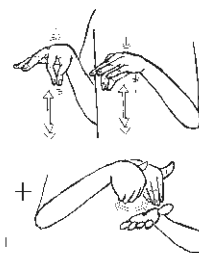
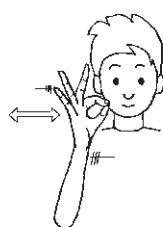
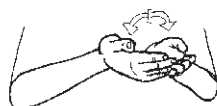
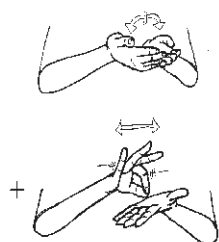
ŠKARJE

LEPILO

ČOPIČ

FLOMASTRI

RADIRKA

GROZDJE

JABOLKO

KOSTANJ

ANANAS

LIMONA

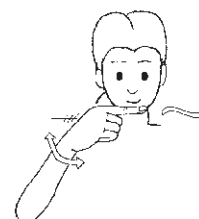
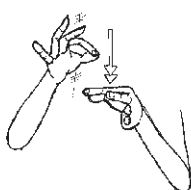
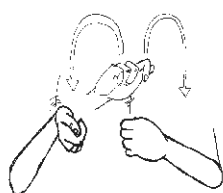
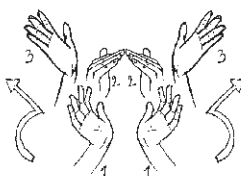
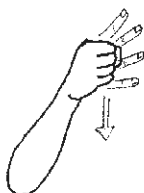
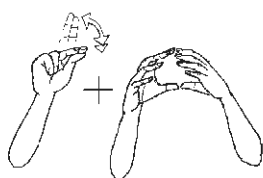
POMARANČA

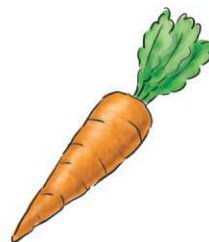
SLIVA

BANANA

HRUŠKA

OREH

SOLATA

KROMPIR

PARADIŽNIK

ČEBULA

PAPRIKA

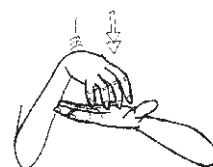
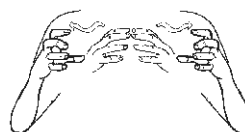
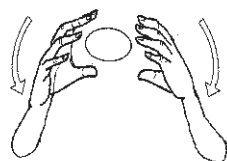
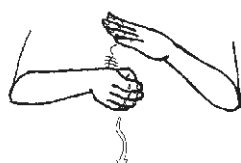
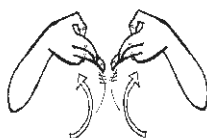
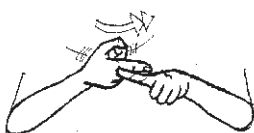
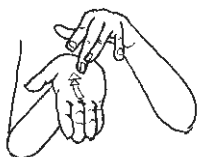
FIŽOL

KORENJE

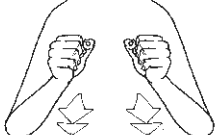
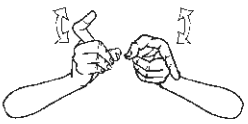
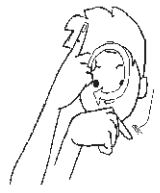
ZELJE

BUČA

ČESEN

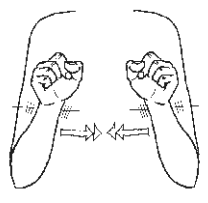
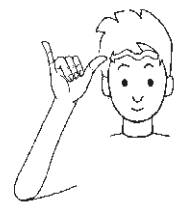

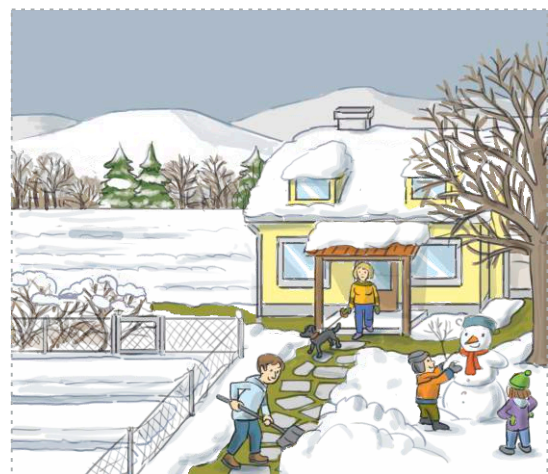
PONEDELJEK	TOREK	SREDA	ČETRTEK
PETEK	SOBOTA	NEDELJA	
			
			

JANUAR	FEBRUAR	MAREC	APRIL
MAJ	JUNIJ	JULIJ	AVGUST
SEPTEMBER	OKTOBER	NOVEMBER	DECEMBER

POMLAD	POLETJE	JESEN	ZIMA
			

**Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo**